

צפרי ארץ ישראל

מספר האורניתולוגים, או הצפרים (צד"י פתוחה ופ"א קמוצה), המקצועיים ובייחוד החובבים, נמצא אצלנו בשנים האחרונות בקה"עליה, להבריל, כמדומה ממספר הצפריים עצמן. תיעוש ועיור בקצב קדחתני לעולם אינם יפים לריבויים של עופות-השמיים, אף שנטיעת עצים בראש-הומיות יש בה כדי לשמש משקל נגדי רצוי גם מבחינה זאת — כפי שיעיד, למשל, כל מי שעבר ושמע את ציון גדודיהם של בעלי-כנף המקננים בעץ אחד או שנים שליד קפה-רובל ברחוב דינגוף, ציון שלרגעים הוא מרגיץ אוזן לא פחות מזה של הגראציות הנהוגות לשבת בבית-הקפה גופו.

על-כל-פנים, נשובה-נא אל האורניתולוגים. והנה, עיסוקם של אלה, או חובתם ("תחביב" במ" יעדיפו לומר האמונים על עברית מפוברקת), אפשר למנות בה הרבה והרבה מעלות המרוממות אותם מעל מיני חובות אחרות. ראשית, זוהי חובה מלאה: אין בעליה צריכים להשקיע בה אלא מידה של אהבה, עם משהו תבונת-כפיים וכשרון-מעשה וכוח-הסתכלות, וכן אורך-רוח, וכן חלק מעתותיהם הפנויה — כל אלה דברים שאינם עולים ממון למי שנתפרך בהם ממילא. גם פחים, מצודים ומלכודות הריהם דברים שאפשר להתקינם באמצעים ראשוניים ביותר, בלי השקעה כספית ניכרת.

שנית, הרי זו חובה שאין בעליה צריכים למעון רחבי-ידיים, שכן אם אין אדם מסתפק בהסתכלות בארחס-ורבעם של ציירי ציג'מרום ותאב הוא להביאם, בעל-כרחם, אל חדריו, גם אז אין הוא מחויב להקצות להם מרחב-מחיה ניכר ביותר, וזאת מן הטעם הפשוט שיכול הוא להפריח את נשמתם — אם בדרך שינוק ואם בדרך נוחה אחרת —

* חיים מירום: צפרי ארץ ישראל (הביא לדפוס א. כוכבא); כולל מלון שמות הצפרים בשש שפות, מראה-מקומות לשמות העבריים ומראה-מקומות של השמות המדעיים, וכן עשרות תצלומים; הקדמה: ה. מנדלסון; הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1960; כ"ד+206 עמ'.

ולשמרם עמו לעולם-ועד עליידי פחלון. ומן המפורסמות הוא שפוחלצי-צפרים הריהם מן הצנועים, הן בנפש הן במשקל, גם אפשר להציגם דיוטות-דיוטות, על מדפי-עץ צרים למדי, ומוטב אפילו על ווים וקרסים, או על ענפים, הנקבעים בגבהים שונים, למרבה הרושם הטבעי. מי שלא התמחה בעצמו בביצוע ייטיב לעשות אם יברר לו את כתבתו של ארוץ עושה-הפוחלצים שבירושל-לים (ר' "תמול שלשום" לש. י. עגנון); הלו, גם אם יצא בינתיים לפנסיה או הלך, חס-ושלום, לעולמו, חזקה עליו שהניח יורשים וממשיכים לפחות בגדולות שבערי הארץ.

ועד כמה מועטה אי-הנוחות בהקצאת שיפון קבע לצפרים יכולים אנו ללמוד מן העובדה שעלויות-החזרף, למשל (ברומית): פילוס-8 קופוס קוליביטה) אין משקלה החי אלא 8 גרם בלבד(!), הפשוט, הנפוץ ביותר בכל חלקי הארץ, משקלו 7 גרם(!), ואפילו הקו-קיה המצויצת, עוף יפה-קול ובעל-צורה, אין משקלה עולה על 100 גרם. ודאי, קנטרנים ווכננים שבתוכנו יוכלו להטיח כנגדי שהאות משקלו בין 1.5 ל-2.5 ק"ג, שמשקלו של הזנב הנוודד הזכר 650 גרם (הנקבה: ק"ג שלם), שהעגור האפור משקלו 6—5 ק"ג, ואילו השקנאי המצוי משקלו 10—8 ק"ג. אבל מאימתי זוקים אנו לאוחים ולשקנאים דווקא!

כבר הארכנו בדברים ועדיין לא מגיגו אפילו מעט-שבמעט משבחי האורניתולוגיה. שבה נוסף הוא שמחייבת היא את חובביה ללכת מעירם וממקומם וללכת רגליהם בשדה ואחו, לעלות הרים ולרדת בקעות, לחצות בנחלים ולהיטמן בביצות, ואפילו לטפס על עצים ולקנן בצמרות. בתוך כך הריהם ממלאים את ריאותיהם אוויר צה ואת אזניהם שיר ורי-נונים ומגיעים לידי התיחדות עם הבריאה ועם ברואיה, ויש אומרים גם עם בוראה. כל זאת מבלי להתגאל בשפיתת-דמים כאותם ציידים, שאף הם זוכים להתבסס מאוויר הפשי, דלף טורד ורוח-קידים לאמיתם, וכן מהדרו של נוף וריזו של טבע, אלא שאין הנאתם שלמה עד שלא ימלאו תרמיליהם פגרי שועלים וארנבות, אוויר-בר ותרגולות-

שהרי הדגים דרכם לשתוק, כידוע, עד שנע-
שו שם גרדף לשתיקה.

עוד צד חיובי באורניתולוגיה הוא ששחריה
המושבעים יכולים לשמש יפה את ממשלתם
בנכר, בהסתר ובשתיקה, ולסייע לחיזוקה
של מולדתם עם שהם מרחיבים את גבולותיה
של חכמת האורניתולוגיה. אחד מאלה שהג-
דילו עשות במוכן זה, איש שרבים מודעיו
בארץ־ישראל, הוא הקולונל מיינרצהאגן
האנגלי, שחקר דרכי־עוף בשמיים ובארץ
במספר יבשות וזכה לא רק שייקרא שמו
על כמה וכמה תיקים בסתר־ארפיוניהם של
משרד־החוץ ושירות־הידיעות הבריטיים, כפי
המתרמו מתוך ספריו, אלא שגם יתלווה,
באורח מדעי וגלוי, לשמותיהן של צפרים שר-
נות, מהן אפילו בנות־ארצנו — כפי שמעיד
ספר נחמד ומחכים זה, „צפרי ארץ ישראל“,
שראה אור לאחר פטירת מחברו, חיים מירום,
שלפי כל הסימנים שבידינו אדם יקר היה
ומחסידי־עופות־הארץ.

א. א.

מים. מכאן שהאורניתולוגיה היא חובה היא
אפילו לצמחונים, טבעונים ושאר יפיי־נפש.
ויתרון מפורש לה לאורניתולוגיה על האי־כ-
טיולוגיה, למשל, שהיא מדע הדגים וחית-
המים למיניה, שאף הוא קנה לו באחרונה
חובבים ושחורים הרבה בקרב יושבי־פרכים
שבארצנו. חובבי־דגים שאינם אוכלי־דגים
הריהם צריכים לדגים חיים, לפי שאין עדיין
דרך מעשית לפיחלוץ דגים, ודגים חיים
צריכים למים חיים ומים חיים צריכים לאק-
ווריום ואקווריום צריך להעמידו בחדר או
לפחות במרפסת ואין די באחד לפי שדגים,
אפילו זוטים שבהם, דרכם שהם נוטים
לאכול את יוצאי־מעיהם ועל אחת כמה וכמה
את בני־סוגם שאינם יוצאי־מעיהם ואין צריך
לומר את שאינם בני־סוגם כל־עיקר. וכל
אלה מביאים את האדם לידי עגמת־נפש ולידי
הוצאות מרובות בלא שיוציאוהו אל מרחבי-
שדה או אל מרחבי־ימים; לכל המוטב יש
בהם הנאה שבמראה־עיניים ובהלך־נפש, אבל
הנאה שבמשמעותו־איון ובדברי־שיר אין בצדם.

